

Poštovani uzvanici,

Dobro došli na obilježavanje 60 godina osnutka Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, na „jedinu visokoškolsku instituciju u Republici Hrvatskoj koja ustrojava i izvodi sveučilišne studijske programe edukacijske rehabilitacije i socijalne pedagogije, a uz Sveučilište u Rijeci i studijski program logopedije, te razvija znanstveno-istraživački i visokostručni rad u tim područjima”.

No, iza ovih 60 godina službene povijesti, ali i skoro stoljeće i pol neslužbene povijesti, stoje mnoge

osobe s vizijom, motivacijom i snagom za pokretanje promjena i pomaka na bolje i humanije; traganje za novim spoznajama, želja za novim znanjima, ali i polet i studentski zanos u budućem stupanju u profesionalni život. Sav taj rad i trud doveo je do toga da se danas kod nas na osobe s invaliditetom više ne gleda sa stajališta milosrdnog ili medicinskog modela. Danas usvojeni socijalni model, vođen procesom inkluzije, omogućuje osobama s invaliditetom najveću moguću kvalitetu življenja. Opće je prihvaćena činjenica da se različitost treba prihvatiti, a svijet i okolina u kojoj živimo prilagoditi i organizirati kako bi bio dostupan za sve i pristupačan svima.

Vratimo se u daleku 1874. godinu kad je donesen prvi hrvatski školski zakon koji je prvi službeni propis koji govori o potrebi rada s djecom s teškoćama u razvoju.

Stasanje mlađih učiteljskih generacija i stvaranje kritične mase, uz pomoć zakonodavstva i utjecaja razvijene inozemne prakse, polako utječu na Zemaljsku vladu i predstojnika Odjela za bogoštovlje Izidora Kršnjavoga te se počinju poduzimati prvi koraci u svrhu prikupljanja statističkih podataka o gluhoj i slijepoj djeci školske dobi.

Pojavom Vinka Beka, pedagoga, filantropa i prvog hrvatskog tiflopedagoga, kao javnog, kulturnog i socijalnog radnika s vizijom korjenite promjene postojećeg stanja, počinje rehabilitacija osoba s teškoćama. Sve svoje djelovanje usmjerio je na osnivanje Zavoda za odgoj slijepe djece, a njegova vizija oživotvorena je otvaranjem Zavoda za odgoj slijepe djece 1895. godine.

Vinko Bek je pokrenuo i dva časopisa, prve takve vrste na području Austro-Ugarske Monarhije, Slijepčev prijatelj i Prijatelj slijepih i gluhoonijemih. Kroz časopise je nastojao djelovati na svijest društva te upozoravati tadašnju vlast na alarmantnu situaciju.

Osim Beka važnu ulogu odigrao je i Adalbert Lampe, koji se nakon završenog školovanja u Bečkom zavodu za gluhoonijemu djecu vratio u Zagreb i počeo obučavati gluhoonijemu djecu. U Zagrebu se otvara Zemaljski zavod za gluhoonijemu djecu 1891. godine.

Prvim svjetskim ratom prekinut je kontinuitet u školovanju djece s teškoćama u razvoju, ali i kakvog-takvog obrazovanja kadra koji je s njima radio. Briga za djecu i mlade bila je sporadična i nedovoljno sustavna te je mali broj djece s teškoćama u razvoju bio obuhvaćen u sustav odgoja i obrazovanja. Manjkalo je ustanova za

odgoj i obrazovanje, dok je profesionalno osposobljavanje bilo je nedostatno i ograničeno na mali opseg tradicionalnih zanimanja. Ovakav marginalizirajući odnos ogledao se i na osposobljavanje učitelja za rad s tom populacijom kroz isključivo tečajeve i seminare te hospitacije i praktičan rad.

Po završetku Drugog svjetskog rata...

...tadašnja je država nastojala ulagati znatna materijalna sredstva za osnivanje i rad specijalnih škola i zavoda, što je prouzročilo povećanu potrebu za kvalificiranim i stručnim učiteljima za rad s djecom s teškoćama. Stoga su pri Višoj pedagoškoj školi u Zagrebu školske godine 1947./'48. osnovane dvije studijske grupe: za studij mentalne retardacije, te za studij gluhoće i govornih oštećenja, što predstavlja prekretnicu u dotadašnjem obrazovanju stručnjaka za rad s osobama s teškoćama. Iako nije bio formalno osnovan, te dvije grupe tvorile su Odsjek za defektologiju.

Kako bi se oformile studijske grupe za obrazovanje stručnjaka za rad i s drugim oštećenjima, ali i zbog složenosti problematike rada s osobama s invaliditetom, grupa istaknutih znanstvenika i stručnih radnika 1961. godine izradila je elaborat kojim se upozorava na nedostatno obrazovanje učitelja za specijalne škole na Višoj pedagoškoj školi, čime je zapravo predložena i obrazložena potreba osnivanja Visoke defektološke škole.

Visoka defektološka škola...

...osnovana je nakon što je Sabor NR Hrvatske, nakon provedenih priprema, donio Odluku o osnivanju Visoke defektološke škole, koja je počela je s radom početkom školske godine 1962./63. Tada je to bila jedina i prva edukativna ustanova takvog tipa u Hrvatskoj, ali i tadašnjoj Jugoslaviji. Intenzivan rad na organizaciji ustanove rezultirao je između ostalog i primanjem Visoke defektološke škole u sastav Sveučilišta u Zagrebu 1965. godine, kada je održana i prva promocija profesora-defektologa. Istog dana otvorena je nova, mala zgrada s pet predavaonica koje su se nastavljale na čeonu dio zgrade u Kušlanovoj ulici 59a u Zagrebu, kojim je do tada škola raspolagala.

Fakultet za defektologiju...

Jednim dijelom uvjetovano tadašnjim zakonom o visokom školstvu, prema kojem su više škole morale u roku od pet godina prerasti u fakultete uz ispunjenje određenih uvjeta, ali i sustavnim radom na razvoju djelatnosti škole, stvorili su se uvjeti da ona 1973. godine preraste u Fakultet za defektologiju kako je ocijenilo Znanstveno nastavno vijeće Sveučilišta u Zagrebu.

Novo ime, novi prostor, novi studiji...

Od 14. travnja 1998. godine donesena je odluka kojom se ime mijenja u Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Od tada se 14. travnja obilježava kao dan ERF-a.

2007. godine Fakultet se seli u Sveučilišni kampus na Borongaj. Time se riješio kronični problem manjka prostora, a zajedno s nabavom moderne opreme podigle su se mogućnosti i kvaliteta studiranja i rada. Posebice je to bilo važno s obzirom na činjenicu da je Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet u akademskoj godini 2005./'06. započeo s provođenjem studijskih programa prema bolonjskom modelu studiranja.

Sažeto za kraj...

Zbog nedovoljnog kadrovskog potencijala, skromnih financijskih mogućnosti i nepostojanja razrađene koncepcije istraživanja, znanstveno-istraživačka djelatnost na Višoj defektološkoj školi počela je relativno skromno. U to vrijeme fokus je bio na utvrđivanju značajki osoba s teškoćama te na proučavanju zavodskog tretmana djece i mladih. Na Višoj defektološkoj školi oformljeno je 5 odsjeka: odsjeci za mentalnu nedovoljnu razvijenost, za sljepoću i slabovidnost, za poremećaje sluha i govora, za tjelesnu invalidnost, za socijalnu patologiju i delinkventnost.

Prerastanjem škole u Fakultet za defektologiju počela je i organiziranija i sustavnija znanstvena djelatnost. Kadrovskim jačanjem jačao je i znanstveno-istraživački potencijal fakulteta, te je osnovan i Zavod za defektologiju, u okviru kojega su se provodili mnogi znanstveni projekti. Nastavni planovi i programi stalno su se usavršavali te je uz poboljšanje kadrovske strukture nastavnika i suradnika značajno unaprijeđen studij defektologije.

Tijekom godina studiji na Fakultetu za defektologiju stalno se mijenjaju i programski osuvremenjuju njegujući interdisciplinarnost kao osnovno polazište defektološke struke i povezujući se s drugim strukama kao monovalentni, bivalentni, trivalentni ili pak polivalentni studij. Tako se studij neko vrijeme povezivao sa studijima predmetne nastave na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu, sa studijima na Filozofskom fakultetu, a dulje vrijeme program studija na Fakultetu za defektologiju sa studijem predškolskog odgoja i razredne nastave na Filozofskom fakultetu – smjer pedagogijske znanosti Sveučilišta u Zagrebu.

Danas postoje tri, odnosno četiri studija: preddiplomski s tri smjera i u trajanju od 6 semestara, diplomski također s tri smjera u trajanju od 4 semestra, dok poslijediplomski studij ima dva smjera i traje 6 semestara. Uz navedene provodi se i poslijediplomski specijalistički studij u trajanju od 3 semestra.

Osim nastavne, znanstvena djelatnost danas se provodi na sedam odsjeka kroz brojne domaće i međunarodne znanstveno-istraživačke projekte.

Nekadašnji nastavnici defektolozi, diplomirani defektolozi nastavnici razredne nastave, diplomirani defektolozi odgojitelji predškolske djece, profesori defektolozi danas su prvostupnici i magistri logopedije, socijalne pedagogije i rehabilitacijske edukacije.

Stalnim razvojem teorije defektologije kao rehabilitacijske znanosti te edukacijske i rehabilitacijske prakse, povijest fakulteta obilježena je dinamikom promjena od tradicionalno edukacijskog usmjerenja defektologije preko interdisciplinarnog i transdisciplinarnog sinteze društvenih, humanističkih i biomedicinskih znanosti, do definiranja novih razina profesionalnog identiteta rehabilitacijskog usmjerenja.

Suvremena edukacijsko-rehabilitacijska struka danas je interdisciplinarno i transdisciplinarno područje s čvrstim osnovama i jasnom vizijom svoje budućnosti, a edukacijska rehabilitacija prihvaćena je kao znanost s posebnim predmetom i ciljevima istraživanja.

Od samih početaka pa sve do danas, život fakulteta obilježen je stalnim promjenama, mijenjanjem i osuvremenjivanjem, kojem posebnu živost udahnuju generacije studenata aktivnostima u okviru nastave, ali i kroz volonterske aktivnosti i projekte u zajednici, aktivnostima u sportskim i glazbenim događanjima te planiranjem i provedbom međunarodnih studentskih kongresa i studentske razmjene s drugim sveučilištima. Mladi ljudi željni znanja, motivirani da pridonose boljitku ranjivih skupina u društvu, koji uz odgoj, obrazovanje i rehabilitaciju osoba s invaliditetom pridonose i senzibilizaciji društva, uz kvalitetno obrazovanje koje dobivaju na fakultetu uvelike pridonose ugledu Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta kao jednome od najpoželjnijih studija danas, čemu svjedočimo posljednjih godina.

U Zagrebu 14. travnja 2022. god.